

QUÆSTIO MEDICA,

Quodlibetariis disputationibus manè discutienda in Scholis Medicorum, die Jovis 25. Januarii 1714.

M. ALEXANDRO. PETRO MATTOT, Doctore
Medico, Præside.

An à depravato solidorum tritu, prava digestio?

I.

O CÆCAS hominum mentes ! ô vana mortalium deliria ! Quorum vita perennis labor : hinc animus in falsa pronus ferri, stultitiâ petit cælum, nec finit iracunda Jovem ponere fulmina. Sic Chymista suis tenaciter hærens fornacibus, variâ salium mixturâ, vitæ necisque fontes aperuisse putat. Tu sapientior naturæ claustra referare gestis ? ipsius simplicitati studendo, solidorum vim & potentiam sedulus explores. Quid vasorum elater valeat, quid ferre recuset, doceberis ; nec te corpus aluens liquidorum moles incautum faller : hæc enim non agit, sed agitur. Per solidum, filamenta intelligas plus minùsve tensa, ex quibus veluti tabulis ossa, tendines, muscoli, vasa sanguifera, glandulæ, &c. continentur. Per fluidum liquores à solidis moveri natos, soli enim liquido morborum causas tribuere cum veteribus diutius erratum est : hinc plethora & cacochymia, explicandis corporis affectibus impares, effectus non causæ censendæ sunt, sic sanguinem in vasibus plus nimio cumulari, putrescere, aut in fermentationem verti rectè quidem concipitur : ab ipso variè depravato corpus affici statuere, effectum pro causâ captare est : hanc circuitus legem concipe. Quælibet corporis pars fibris contractilibus donata, suo systaltico motu sanguinem præterlabentem premit & impellit ; ab impulsu & pressione subigitur latex purpureus ; sicque vires acquirit eundo ; naturæ lex igitur simplicissima, cui motus unicus, sicut peragendis, sic & explicandis corporis functionibus sufficit : hunc variis artis fumi-vendulæ principiis explicare mittas ; ne quod simplicissimum est, aut obscurius, aut confusus evadat, sicque naturam quas in quiscuilibet ; sanguis igitur ideò apud te solito lentius moveatur, quia tonico solidorum motu minùs agitur, hinc pressus inconcinne hæreat in medio, suisque heterogeneis non bellè defæcatus partibus, turbas moveat, donec vasorum oscillationes ad statum naturalem revocatæ fuerint.

II.

VENTRICULUS, si quæ pars altera, sustentandæ corporis machinæ indefinenter invigilat ; ipsius erratum eò gravius, quò minùs corrigitur. Hinc,

Qui stomachum Regem totius corporis esse

Contendunt, verà nisi ratione videntur.

Hujus enim validus firmus tenor omnia membra,

At contra ejusdem franguntur cuncta dolori.

Quin etiam (nisi cura juvat) vitare cerebrum
Fertur, & integros illinc avertere sensus.

Alimenta igitur primum dentibus contrita succo imbuta salivali, in ventriculum delabuntur, fibrarumque tritu, in substantiam hordei cremoris æmulam abeunt, quam stomachus post varios amplexus, genuino probitatis indicio notat. Tam simplex digestionis opus, acido cave tribuas. Illud corrodit, dura dissolvit corpora, induratur mollia, inspissat liquida, figit sulphurea, coagulat lactea: Indè succum digestivum, nec acidi naturam redolere, nec esse de fermentorum genere inferas. Ventriculi possessio otiosa nusquam, dum cibos molli tenet amplexu, ima summis, imis summa sociantur. Illa circulares fibræ, quibus ventriculi compages interior contexitur, sursum deorsumve versant agitantque, dum tunica sibi invicem approximando, futuram chyloleos materiem terendo dividunt & attenuant, hinc alimenta non uno, sed mille versata modis, in lympham rudem & gelatinosam, vasorum repetitis ictibus vertuntur; nec suus liquori gastrico negatur honos. Qui (nullius saporis particeps) diaphragmatis & musculorum abdominis attractione molli, è ventriculi glandulis, in ciborum partes instillatur. Sic eduliorum junctura solvitur, & quæ prius erant variis distincta coloribus, te ipsâ eadem, unius ejusdemque coloris novi faciem induunt. Quid plura? Cujuslibet liquoris parens chylus, continuo motu vasorum actus, ad cor appellit, donec communis fluidorum admittendus alveo, villis fibrarum contractilibus, ad extrema corporis tandem deferendus impellitur. Ad quid hæc interrogas? tanti meta laboris insensibilis transpiratio, cui nulla non pars in corpore vacat, quot partes enim, tot ventriculos, quot vasa, tot pistrina rectè dixeris; tantum est solidorum in fluidas partes imperium? Quo semel læso, vitiosam alimentorum digestionem oriri necessum est.

II I.

AT tu Chymista, salium catervâ vel infelici undequaque hirsutus, Ad quid, alimenta salibus turgent, abgannis? nisi ut digestionis fermentatione conferant, salibus alimenta turgent, concedimus. Hæc celeri pede pulsata natura foras, mox à te concedendum, sudorum, lotii, fœcumve, falsedo probat. Nunc Chyli colorem album, ab acido, urinosove sale repetis. Quantum abertes: vide tinctura benzoës rubicunda, Resina Jalappæ fusca, aut semina diversi coloris mixta cum aquis albescunt. Ergo à liquidis cum oleosis partibus junctis, necnon solidorum tritu divisis, albedo chyli deducenda. Ad tritus verbum rides? Papyrus inspice quæ priusquam à concinnatoribus Librariis malleo tundatur, fusca erat; post iteratas percussionum vices, alba evadit. Non absimili ratione commolentis ventriculi verberibus, albedinem chylo conciliari est asserere. Quod de Tachenii acido sale volatili narras, cuius ope ex eduliis cujuscumque generis subactis, chylum extra corpus datur confici; commentum est, & quidem non ingeniosum. E vini spiritu & flegmate per distillationem sejunctis, moxque remixtis simul, (illud enim tuo commento factu minus erit difficile) vinum iterum conficias, tuumque experimentum saltem ex aliquâ parte fidem merebitur. Acidum ventriculi liquorem, ex vasorum ostioliis stillantem adhuc obtrudis? At præterquam sagacissimos Anatomicorum oculos fugit ille, quis tale men-

struum universale mense concepiat, unâ veluti clave solvendis cujuscumque generis alimentis idoneum. Acetum & omphacium, sunt de acidorum genere; quantum inter se discrepent, nulli non notum est. Sic acetum plumbum dissolvit, quod nequidem Omphacium aggreditur. His & similibus inconcussum manet tritura dogma: jam probæ digestionis ordinem tenes: nunc depravata causas habe. Fibras mirâ vi elasticâ donatas meminêris, cujus auxilio, modò contractæ, modò remissæ vibrationis modum servant. Hæc tibi sint fidium instar, quæ pulsata semel tremulæ resiliunt; adde quamlibet corporis partem, à meningibus tanquam à fontē sui motus determinationem mutuari: ab hac in ventriculo semel interruptâ, quot ingruant pravæ digestionis incommoda facile conjicies.

I V.

NON tam recens, quam feliciter renovatum tritura systema, ut omnis affectus, sic & pravæ digestionis ritē causas aperit: qui enim motus æqualis chylosim juvat & perficit, idem inversus pervertit & labefactat: ipsissima enim putes edulia, quibus vescimur superficie tenus mutata, solidis adhuc stipanda tamen, densandaque ulterius. Hinc nervas ventriculi fibras tot sphincteres, aut parvæ molis musculos definias: illæ à debitis vibrationibus degeneres, turbas movent & exsuscitant non finituras, donec præposteræ, tumultuosæ, aut festinatæ nimis oscillationes, pacato motu fruuntur; ut enim à debito solidorum pressu laudabilis, sic à depravato vitiosa digestio. Hoc dogmate non moveris? Ventriculi fibræ tibi singas, ex lamellâ in spiram convolutâ compactam, hujus ope contractio & extensio sese invicem excipiant; interim fibræ diametrum in extensione minui, in contractione crescere, concipias: ab hoc systoles & diastoles motu, alimenta undique premi & variis agitari succussibus autumes: inde jugis ipsorum sequitur tritura modus. Nunc verò fibræ ab alimentorum insultu nimis commota resiliat, crispata corrugetur; aut anomalas oscillationes suscipiat vellicata; quid inde? digestionem inverti necessariò sequitur: quod enim tonico vasorum motu teri natum erat, subigi nescium inficitur. In hac mechanices lege, pravæ digestionis cardinem moveri putes: Hinc cane pejus & angue, illorum praxim fuge, qui salibus tum fixis, tum volatilibus, stomacho laboranti non ferunt opem, sed labem inferunt: dum enim aut acidum coagulans, aut fictitias ventriculi fordes averruncare tentant incassum, citatiori fibrarum contractioni, addendo calcaria vasorum adaugent crispaturas; unde mala nascuntur pejora prioribus, iteratâ venæ sectione securids antevertenda. In solidis igitur indicationum disciplinam quaeras, in horum restituendo motu, ipse tota sanitatis collapsa recumbit: sic non tam pravæ sanguinis diathesi, quam inordinatis solidorum vibrationibus, providere discas: partium fibras & tonum cautus firmabis, nativasque restituendo vasorum oscillationes, herculeos domare morbos poteris eris; & in Arte Medicâ, sublimi series sidera vertice.

V.

QUANTUM in depravato alimentorum digestu, à solidis peccatur fidem facit abnormis ventriculi motus, quem fibrarum Erethismus parit. Hic fidium tensiones apprimè refert, quæ magis extensæ quam par est, secundum majorem vel minorem extensionis gradum, diversas peragunt undulationes, magis vel minus auribus ingratas: sic ven-

trculus à plus minufve vividâ fibrarum contractione, varios pravæ digestionis gradus, gignit & procreat. Particulis enim cibi potiusve salinis aut acrioribus, yellicati fibrarum ordines convelluntur; undè malè tritum, minusque bellè divifum in minima, ventriculus chylum fuppediat. Fidem denegas? Ingurgitationem confule. In hoc affectu ventriculi fundus & latera nimio gravata ciborum pondere fatiunt; mox fibra majorem diametrum fortita contrahitur, quod capit ventriculus impotens in fragmenta difrumpere, indomitum modò fuf, modò deorfum, fapè per utramque viam, foras expellit: jam chylus a ventriculi elatere præpofterè fubactus, lactearum oscula venarum fubire nequit, in inteftinis diutiores neftendo moras, viciatis vaforum oscillationibus, acefcit: unde abdominis torminum, fluxuumve omne genus. Si vicinæ partes violentâ ventriculi systole, vehementius concutiuntur, peccantis ventriculi pœnas luunt immeritè: hinc lienis mefenterii, hepatisve, dolor aut inflammatio, exlegem alimentorum trituram facillè excipiunt. Simili ratione convalefcientium ftomachus, ad parandum tantum cibi non fufficit, quantò opus eft ad explenda efurientium membrorum vota, propter nondum reftitutas vaforum oscillationes: undè ad ciborum complexum, ut par eft, contrahi nequeunt. Si dysenteria pravæ digestionis foboles, vomitu curatur feliciter, fedatâ fibrarum contractioni illud tribuas; tunc irritatione planè contrariâ, ipfarum tenfio nimia invertitur, undè prior enafcitur folidorum tonus: fic vomitu inferna defectio, fufsum revellitur, folidorumque redit pacatior oscillatio. An te fugit motum abdominis periftalticum, fibrarum contractione & dilatatione peragi. Quod fi tenfæ nimis, in motus abnormes rapiantur, æquo tenore foluto, omnia peflum eunt: hinc in afcite, leucophlegmatia, aut colico dolore, immanis mufculorum infimi ventris diftenfio. Sic pariter viciato fibrarum ventriculi oscillatorio motu, flatu, diftentio, inappetentia, cœliaca, lienteria, alique hujus visceris affectus oriuntur, tot folidorum peccantium symptomata. Jam verò fi tanta eft, non modò ventriculi, fed omnium corporis fibrarum tenfio, ut omninò funeratus fit ipfarum elater, tunc lachefis accufanda colus, flecti nefcia, undè ineluctabilis fati neceffitas.

Ergo à depravato folidorum tritu, prava digestio.

Domini Doctores difputaturi.

M. Ioannes Depiney Pef-
chard.

M. Petrus Azevedo.

M. Nicolaus Brunel de la
Carlere, Medicus Regis
ordinarius, & Sereniffi-
mi Principis Biturigum
Medicus Primarius.

M. Philippus Fontaine.

M. Ioannes Herment, Re-
gia utrinque Aula eque-
stris Medicus ordinarius.

M. Ioannes-Baptifta Doye
Pharmacia Profeffor.

M. Antonius Pepin.

M. Steph. Francif. Geoffroy,
Regia Scientiarum Aca-
demia Parifienfis, Regia-
que Societatis Londinenfis
Socius, & Regius Profef.

M. Urbanus Leaulé.

Proponebat Parifis JOANNES-FRANCISCUS GIOT, Constantienfis,
Baccal. Medicus, A. R. S. H. 1714.

Ex Typographia J. QUILLAU, Typ. Jur. Lib. Univ. in via vulgò dicta *Galande*.